

Jonas Sjöstedt: Sommartal 2019

Talare

Jonas Sjöstedt
Partiledare

Datum

8 september 2019

Plats

Umeå

Vänner, vänsterpartister, västerbottningar!” När du möter ett träd på din vandring. Tänk gärna att det är trädet som möter Dig på Sin vandring. Respektera det existerande. Du tillhör det. Det är en form av självrespekt.” Så skriver Claes Andersson, den finlandssvenske poeten, psykiatern, fotbollsspelaren, jazzmusikern, kulturministern och partiledaren för finska Vänsterförbundet. Den 24 juli blev Claes sista dag i livet och med honom har den nordiska vänstern förlorat en av sina största profiler. Jag minns ett fint valmöte på Knipan i Ekenäs, en restaurang som ligger vid vattnet ute på en brygga. M.A. Numminen sjöng på sitt eget särskilda vis ackompanjerad av dragspel, jag talade först, när det var Claes tur att tala tittade han ut över den lilla publiken och sa ”Jag känner alla, jag läser dikter istället”. Just den här dikten kommer från en bok av Claes som heter ”Trädens sånger” och jag vill tillägna denna dikt de nio kvinnor och män i Umeås fallskärmsklubb som också lämnade oss, i den fruktansvärda flygolyckan på Storsandskär, bara några dagar före Claes Andersson gick bort. I sommar har jag varit ute med familjen och tågluffat – igen. Tågluffandet är mitt favoritsätt att resa. Man möter folk på vägen, upplever landskapet man färdas genom, det ger frihet att kunna ändra planer och resa dit man får lust. När jag var yngre liftade och tågluffade jag mig genom Europa på längden och tvären. Visst blir det lite annorlunda när man reser med barn, man måste ju hitta sånt att göra som alla tycker om. Samtidigt blir det intensiv familjetid på ett sätt som det inte blir i vardagen. Det är kul att få visa sina barn Europa, hur fint det är i Krakow, se dem få nya kompisar i Tjeckien, visa dem hur enkelt det är att resa till stränderna i Kroatien. Det är också bra att de får se och vara med om lite annat än bekväma välordnade Sverige. Egentligen hade jag hellre åkt i juni eller september, men schemat ser ju inte ut så varken för mig eller för de flesta av er, på många håll i Europa var juli 2019 den varmaste månaden som någonsin uppmäts. När det var som varmast fick man se till att barnen drack ordentligt, det blev många glassar som smälte för snabbt innan vi hann in i skuggan, men också nya funderingar och samtal med familjen och vännerna om vart vi egentligen är på väg. Så tänker vi väl

allihop oftare och oftare. Vad är det för värld våra barn och barnbarn ska leva i? Och vad är det för samhälle som faktiskt skulle behövas för att vi skulle klara klimatkrisen tillsammans. Hur skulle det samhället se ut? Hur kommer vi dit? Finns det ännu tid? Det vimlar av dåliga nyheter när det gäller klimatet. Halten av koldioxid i luften stiger, skogarna brinner i Amazonas, i Sibirien, isen smälter i rekordfart på Grönland. 17 länder i världen har akut brist på vatten, havsvatten förstör jordbruksmark och torkan gör att öknar breder ut sig. Totalt har två miljarder personer på jorden en osäker livsmedelsförsörjning där de ofta inte har råd att äta sig mätta på näringsrik mat. Samtidigt blir stormar och översvämningar värre, och som alltid är det de allra fattigaste människorna, de mest utsatta, de som bor i de rangligaste skjulen som vräks bort av vindarna eller förs bort av de översvämmade floderna. Det är de människorna som drabbas hårdast och kanske också tvingas lämna sina hem och bli klimatflyktingar. En del av sommarens klimatnyheter tror man nästan att någon satiriker hittat på, men tyvärr är de på riktigt. Som när läskbolaget Dyna Pro gör vinst på de smältande isbergen som flyter ner från Grönland. De anlitar kanadensiska fiskare som fiskar upp delar av isbergen – som sen buteljeras på glasflaskor med designade etiketter och säljs som lyxvatten för 115 kronor styck till välbärgade kunder i Europa, Singapore och Dubai. Coola människor som enbart tänker på sin egen hälsa och sin personliga livsstil och vill ha så rent vatten som möjligt. Äkta isvatten. Because I'm worth it! Skulle inte tro det! Och samtidigt som vi andra oroar oss för att permafrosten smälter och att det läcker ut allt mer metangas i luften – så pågår det ett race mellan amerikanska, ryska och kinesiska oljebolag om att åka upp till Arktis och exploatera oljan och andra naturtillgångar. Nu när isen smälter är det ju lättare att komma åt oljan och gasen – det är mer lönsamt att borra!... Och Donald Trump- vem annars – har passat på att upphäva det förbud mot provborrning i Arktis som president Obama införde. Han kan dessutom tänka sig att köpa Grönland – förstås utan att fråga dem som bor där. En cyniker är en man som vet priset på allt, men värdet av inget. Sällan har de orden stämt bättre än på Donald Trump. I Brasilien brinner skogarna inte bara på grund av torkan utan också för att president Bolsonaro låter storföretag och landägare skövla jordens lunga, Amazonas. Bolsonaro brukar kallas kapten motorsåg, han bekämpar miljörelsen, inte klimatförändringarna. Det verkar som om han bara förstår ett språk – pengarnas. Om det är så, så får vi väl tala till Brasiliens regering så att den begriper. Tvinga Bolsonaro att släppa motorsågen. EU måste stoppa det nya handelsavtalet med Brasilien om de fortsätter att strunta i klimatet och skövla Amazonas. Trump, Bolsonaro och en liten blek Åkesson som svensk

kopia. Så ser de ut, de politiska representanterna för oljebolagen, storföretagen och den globala överklass som orsakar det mesta av jordens utsläpp. Klimatkampen är djupt politisk. Vi är del av den vänster som bekämpar högerpopulismen. Vi bekämpar deras rasism och högerpolitik, men vi måste vinna över dem också för att det är de som vägrar göra det som krävs för att rädda klimatet. När vänstern i USA och Brasilien arbetar för att få en annan president för sina länder så är det också en del av klimatrörelsen. Många tvivlar på att det går och frågar sig, vad kan jag, en vanlig människa göra för att påverka utvecklingen? Då svarar jag, det finns inte bara dåliga nyheter för klimatet, det finns mer hopp än på mycket länge, det finns en rörelse för förändring, det finns till och med en tjej som personifierar denna växande rörelse, Greta Thunberg! Under ett helt år har en 16-åring från Sverige motiverat unga att skolstrejka för klimatet, över hela Europa. Ja över hela världen. Greta Thunberg, som först satt där helt själv med en liten handmålad pappskylt på Mynttorget utanför riksdagen – ur hennes motstånd har det vuxit en kraftfull internationell rörelse – Fridays for Future. Här finns hoppet om förändring, i rörelsen som går från ord till handling! Tack Greta, för att du väckt ett sånt hopp om att samhället går att förändra och att klimatkrisen kan hejdas! Nu är det vårt ansvar att kavla upp ärmarna och verkligen försöker skapa den praktiska politik som behövs för ett samhälle som klarar av att ställa om! Klimatförändringen är inte bara en miljökris utan en samhällskris. Roten till problemet är vårt ekonomiska system. Det bygger på att pengahögarna ständigt ska växa hos ett fåtal personer och stora bolag, allt medan planeten behandlas som om den vore en oändlig gratisresurs. Kapitalismen rånar naturen, säger professorn och vänsterfilosofen John Bellamy Foster och många med honom. Klimatförändringen är det synliga uttrycket för en naturlig gräns för kapitalismen vars motto är ”väx eller dö”. Och trots alla varningar, trots ändlösa globala möten och konferenser, rör vi oss allt snabbare mot en farlig uppvärmning på mellan 2 och 4 grader av den globala medeltemperaturen. Då räcker det inte med att vi var och en brottas med vårt klimatsamvete, det kräver gemensam politisk handling. Det räcker inte med att hoppas på elflygplan som inte finns, det kräver att vi bygger ut tåget istället för flyget så fort vi kan. Det är nu vi ska se till att politiken läggs om. Vi står inför ett vägval. Vi har ett nödläge för klimatet. De ett hundra stora företag som står för merparten av världens utsläpp måste lägga om produktionen. De superrika som orsakar så stora utsläpp måste ändra sitt sätt att leva. Den goda nyheten är att vi kan ändra på det här. Vänsterpartiets politik kombinerar klimat- och miljösatningar med en tydlig politik för rättvisa, vi gör det eftersom det hänger ihop. Rika länder har störst ansvar för klimatkrisen och måste därför göra stora

egna förändringar men också hjälpa fattiga länder med omställningen till ett mer hållbart samhälle. Vi vill öka anslagen till de internationella klimatfonderna och införa ett nytt klimatbistånd bestående av nya medel. Klimatbiståndet ska inte konkurrera med det vanliga biståndet. Vi måste komma åt de riktigt stora utsläpparna. När Preem vill bygga ett nytt jätteraffinaderi i Lysekil så måste regeringen ha modet att säga nej – det får ni inte. Men när SSAB i Luleå, Sveriges största utsläppare av koldioxid, säger att de vill göra stål utan kol, så säger vi att vi vill skapa en grön investeringsbank som kan hjälpa dem med den omställningen. Det finns de som tror att det finns en motsättning mellan industrier och klimatomställning. För dem rekommenderar jag ett besök på järnverket i Luleå. När jag var där mötte jag yrkesskickliga stålarbetare som var stolta över att de i framtiden ska göra stål utan att förstöra klimatet. De är inte problemet, de är en del av lösningen. Industrin är bra på att ställa om, om man tvingar dem till det. Ingen ny bil som säljs efter 2025 ska drivas med fossila bränslen. Även den med låg lön ska ha råd att köra en bil som går på el. Det går utmärkt att föra en klimatpolitik där folk som har låga inkomster och pendlar till jobbet är vinnarna. Avgiftsfri kollektivtrafik är en sådan reform. Vänsterpartiets reform med gratis kollektivtrafik för unga var en megasuccé. Nu vill vi utveckla den. Titta på Berlin som låter alla unga åka gratis i kollektivtrafik, Luxemburg ska göra det för alla i hela landet. Det är dags att göra likadant i Sverige! Låt våra pengar arbeta för att rädda klimatet, inte förstöra det. Det är hög tid att fasa ut alla de subventioner som skadar klimatet och istället lägga pengarna på att bygga ett mer hållbart Sverige. Säg till våra AP-fonder med deras hundratals miljarder att omedelbart sälja av innehaven i bolag som utvinner kol, olja och fossilgas. Låt flyget och de tunga transporterna på vägarna finansiera mer miljövänliga alternativ. Vår uppgift är att se till att klimatnödläget får styra politiken. Nödvändiga satsningar ska inte göras senare, de ska sättas igång nu. Jag vill inte bara att mina barnbarn ska kunna åka tåg på Norrbotniabanan till Luleå eller ta snabbtåget mellan Stockholm och Malmö. Jag vill kunna göra det själv. Regeringens satsningar på järnvägen räcker inte. Det sker för lite, det tar för lång tid. För att få ner utsläppen från flyget, bilarna och lastbilarna måste järnvägen byggas ut fortare, bli snabbare och mer pålitlig. Därför föreslår Vänsterpartiet idag att vi bygger snabbtågen mellan Stockholm, Göteborg och Malmö så fort som är möjligt. Vi vill också tidigarelägga bygget av dubbelspår mellan Gävle och Härnösand och bygga en ny järnväg mellan Umeå och Luleå snabbare än planerat. Vi behöver satsa på tågen över hela landet. Genom att finansiera de här projekten utanför den vanliga planen kan alla de pengar som finns kvar i den användas till annat över hela landet. Vi måste göra det som

klimatet faktiskt kräver. Vi vill satsa på hela Sverige. En av de mest omdiskuterade frågorna är om vi ska bygga snabbtåg? När jag pratar med folk runt om i Sverige så möter jag mycket skepsis. Vad blir över till landsbygden och glesbygden om de stora pengarna ska gå till snabbtåg? Ska vi inte se till att vår vanliga järnväg fungerar först? Varför ska alla stora satsningar göras i södra Sverige när man inte ens kan ta tåget till Piteå eller Skellefteå? Jag förstår de där invändningarna. Fast jag är helt övertygad om att det är rätt att bygga snabbtåg så kan invändningarna också vara rätt. De har rätt, om vi gör fel. Men vi måste kunna ha fungerande järnväg över hela landet, kollektivtrafik på landsbygden och snabbtåg. Det är helt möjligt. Men det går knappast om man bara använder de snäva ekonomiska ramar som regeringen sätter upp. Då ställs olika behov mot varandra, då går utbyggnaden för långsamt. Och snabbtågen är bra. Varför ska vi bygga för tåg som går långsamt? Med snabbtåg kan inrikesflyget konkurreras ut. Med nya spår för snabbtåg frigörs gamla spår för mer gods på järnväg och mer regionaltrafik. Med våra föreslagna investeringar skulle man kunna kliva på tåget i Luleå på kvällen och vakna upp i Köpenhamn utvilad nästa morgon, det vinner hela Sverige på. I Sverige har vi fått vänja oss vid långsamma och försenade tåg. I länder som Frankrike, Tyskland och Japan är snabba tåg en självklarhet. Så ska det bli i Sverige också. Vi har ett klimatnödläge. Vi har god ekonomi, låga räntor och låg statsskuld. Vi behöver göra stora investeringar snabbt för klimatets skull. Vi är beredda att höja skatterna på stora förmögenheter och på de utsläpp som förstör miljön. Det är också klok politik att låna till stora klimatinvesteringar som järnväg. Den järnväg som går hit till Umeå, Botniabanan, byggdes på det viset. Låna? är det ansvarsfullt? Vårt svar är JA, det är det som är ansvarsfullt, att investera för framtiden och miljön, det är precis det vi behöver göra nu. FN:s klimatpanel, IPCC menar att det inte är omöjligt att begränsa uppvärmningen till 1,5 grader. Men det kräver aldrig tidigare skådade ansträngningar i hela samhället. Det kräver att vi får vanligt folk med oss. Och det är ju därför som vi bara måste göra det på vårt sätt, ett rättvist sätt! Jag har ibland funderat på varför en del till höger blir så provocerade, ja så förbannade, på Greta Thunberg och på de som lyfter nödläget för klimatet. Vad beror det på? Ja ett svar är naturligtvis att högern saknar lösningar, svaret är varken sänkta skatter, mer kärnkraft eller hårdare tag mot människor på flykt. Det går djupare än så. Det ifrågasätter deras världsbild, kanske också deras sätt att leva. Den fria marknaden fixar inte det här, resurserna är begränsade och måste fördelas rättvist om det ska funka, tanken på evig ekonomisk tillväxt, den heligaste av kapitalismens dogmer, måste omprövas. Världen består heller inte av fritt flytande företag. Den består snarare av globala bolag som faktiskt har sitt

huvudkontor i något land, där ägarnas familjer bor och där barnen går i skola. Nyliberalismen har visserligen gjort att mycket av produktionen har flyttat utomlands, för att kunna betala lägre löner till dem som arbetar, men det är viktigt att veta var mervärdet till slut hamnar. Det hamnar i finansmarknader i väst, hos oss. Och här kan vinsterna beskattas, om den politiska viljan finns! Och det gör den hos oss i Vänsterpartiet! Tre svenska affärsmän är rikare än 60 procent av den svenska befolkningen. En helt orimlig siffra. Det får vara slut med det ängsliga tassandet inför de rika. Vi har föreslagit både progressiv kapitalskatt på aktieutdelningar och skatt på förmögenheter. Vi måste skärpa lagstiftningen rejält när det gäller trixandet med skatteflykt. En sak är säker, ska Sverige kunna klara välfärden och motverka klimatkrisen har vi inte råd att låta skatteflyktingar tömma vår gemensamma statskassa på miljarder. Ekonomisk utveckling mäts i vårt samhälle genom människors köpkraft, efter vad du har i plånboken. Men våra gemensamma medel kan också användas till bra sjukvård, utbildning och kultur. Sådant belastar inte klimatet och det gör dessutom våra liv rikare och tryggare. Vi ser behoven. Runt om i Sverige kommer nu buden om nya nedskärningar i välfärden, färre undersköterskor som ska springa snabbare för att ta hand om de äldre på boendet, indragna tjänster på skolorna, bussar som slutar gå på landsbygden. Samtidigt vill regeringen med centern och liberalerna inte bara behålla de skattesänkningar som högerbudgeten för i år införde, de vill sänka skatten ännu mer för de som tjänar allra mest. Det är därför inte pengarna räcker i äldreomsorgen och skolan. Vi har alternativet till det, en politik som sätter välfärden först, inte ökad konsumtion för de som tjänar mest. Det är en politik för jämlikhet och möjligheter för alla – men också en bättre politik för klimatet. Rött är det nya gröna. Bättre välfärd och kollektivtrafik för alla, istället för ökad konsumtion för de rikaste. Att oron för klimathotet sprider sig i samhället är ingenting konstigt. Den globala uppvärmningen är vår tids stora fråga. Men hur hemska klimatnyheterna än är, så är det viktigt att vi frigör oss från uppgivenheten. Vår uppgift är gå från oro till handling. Vi har inte tid att vara uppgivna. Tvärtom behöver vi ett engagerat brett folkligt klimatuppror som är starkt nog att säga ifrån och driva politikerna och företagen framför sig. Jag har den största respekt för alla som i sitt eget liv försöker bidra till att minska klimatutsläppen. Det är därför inrikesflyget minskar och solceller sitter på så många tak. Men klimathotet kräver mer än att vi var och en försöker göra vårt bästa, det är gemensamt politisk handlande som krävs. Politiken måste svara på riktigt på det folkliga engagemanget. Så ja, det spelar visst roll vad vi gör för klimatet, var och en, men framförallt tillsammans. För att rädda klimatet – och rädda oss och framtiden – behöver vi

gemensamma lösningar och fördelning efter behov. Vi behöver ett jämlikt samhälle. Vi behöver en grön politik, från vänster! Vänner, Jag inledde det här talet med att citera poeten Claes Andersson. Claes var också kulturminister i Finlands regering på 90-talet. Finland har nyligen åter fått en regering med ministrar från Vänsterförbundet, Vänsterpartiets motsvarighet. Det finska vänsterpartiets ordförande, Li Andersson, är nu landets utbildningsminister. Politiken har tagit tydliga kliv åt vänster. Jämlikheten ska öka, privatiseringar av sjukvården stoppas, det sker satsningar på skolan. Vi har en liknande situation i Danmark. Högern och rasisterna är bortröstade. Socialdemokraterna förhandlar både med vänstern, och med liberala partier, för att kunna styra. Det är vänstern som ser till att jämlikhet och klimatet sätts först. Valresultaten i Danmark och Finland har mycket gemensamt med den politiska situationen i Sverige. Men här gjorde socialdemokraterna tvärtom mot de nordiska partivännerna. De valde att enbart förhandla högerut. Politiken tog tydliga kliv mot mer ojämlikhet med januariavtalets marknadshyror, privatiseringar och angrepp på anställningstryggheten. Regeringen och budgeten har svagt stöd i riksdagen för att socialdemokraterna accepterade Centerns och liberalernas krav på att stänga oss ute. Nu kan Stefan Löfven inte ens driva socialdemokratisk politik längre. Det verkar socialdemokraterna numera bara kunna göra om det finns en vänsterpartist som håller ordning på dem i förhandlingsrummet. Nu ska skatterna sänkas samtidigt som det skärs i vård och skola över hela landet. Vänsterpartiet såg till att högern och Sverigedemokraterna hölls borta från makten. Nu ska vi se till att regeringen, centern och liberalerna inte kan genomföra sin högerpolitik. Nu mobiliserar vi och bygger en stark vänsteropposition mot nedskärningar, marknadshyror och försämrade anställningstrygghet. Ska det bli ökad jämlikhet så måste Vänsterpartiet ha inflytande – det har aldrig varit tydligare än nu. Vi har idéerna och reformerna, vi har viljan att förändra. När Stefan Löfven höll sommartal i Björneborg i Värmland upptäckte han en vägs skylt där det stod ”Sjöstedtallén”. Han skickad mig en bild på skylten. Se det som ett gott tecken, jag är gärna din vägvisare Stefan. Det verkar behövas! När du står vid Sjöstedtallén ska du ta till vänster om du inte ska hamna helt fel. Vår uppgift är nu att samla protesterna mot högerpolitiken och nedskärningarna. Vår uppgift är nu att tillsammans med andra bygga en ännu starkare klimatrörelse. Vår uppgift är nu att växa. För att bli så stora att varje styre som i framtiden ska bildas utan de blåbruna måste byggas på vänsterpartiets röster, vänsterpartiets mandat och vänsterpartiets politik. Kom med och hjälp oss i det arbetet! Tack allihop!

Taggar

2010-tal, 2019, Man, Politiska tal, Sommartal, Vänsterpartiet

URI

<https://www.svenskatal.se/tale/jonas-sjostedt-sommartal-2019>